

Čís. 5152.

Na zrušení úpadku se srozuměním všech úpadkových věřitelů ve smyslu §u 167 konk. ř. nevztahuje se § 150 konk. řádu a může tu býti s jednotlivými věřiteli nesterjně nakládáno.

Pokud má pohnutka vliv na platnost právního jednání ve smyslu §u 870 obč. zák.

(Rozh. ze dne 24. června 1925, Rv II 438/25.)

Zalující firma měla pohledávku proti Bohuslavu S-ovi, o jehož jmění byl vyhlášen úpadek. Úpadek byl však se souhlasem všech věřitelů dle §u 167 konk. ř. zrušen, když se byl Bohuslav S. zavázal, že zaplatí jedné skupině věřitelů, mezi něž náležel i žalobce, 50%, druhé skupině pak 35%. Za zaplacení prvých tří splátek první skupině věřitelu zaručil se žalovaný jako rukojmí a plátce. Proti žalobě, domáhající se na něm zaplacení dospělých splátek, namítl žalovaný, že závazek hlavního dlužníka a tudíž i jeho jest neplatným, ježto byla jím porušena zásada stejnoměrného uspokojení všech úpadkových věřitelů. O b a n i ž š í s o u d y uznaly podle žaloby, o d v o l a c í s o u d z těchto důvodů: První soud posoudil správně věc po stránce právní, vyhověv žalobě. Není pravda, že závazek dlužníka Bohuslava S-a jest neplatným a že následkem toho není platným ručitelství závazek žalovaného (§ 1351 obč. zák.). Ustanovení §u 150 konk. ř. nelze jako výminečného opatření použití na zrušení úpadku se svolením věřitelů podle §u 167 konk. ř. Zrušení úpadku se srozuměním všech úpadkových věřitelů jest formou tak zvaného tichého vyrovnání, totiž takového, jehož obsahu se úpadkový soud ani nemusí dovědět. Vyrovnání to není součástí úpadkového řízení a proto se nemůže na ně vztahovati ustanovení §u 150 konk. řádu. Z toho plyne, že tiché vyrovnání jest soukromou věcí dlužníka a jeho jednotlivých věřitelů. Proto není pochyby, že při takovém tichém vyrovnání může býti s jednotlivými úpadkovými věřiteli nesterjně zacházeno. Jiným věřitelům nemůže záležeti na tom, jak se dlužník s jednotlivými věřiteli vyrovnal, neboť není tu hlasování, při němž by některý věřitel mohl snad býti přehlasován. Jeden každý z věřitelů dává jedině sám za sebe souhlas k tomu, by úpadek dle §u 167 konk. ř. byl zrušen, poněvadž jeden každý z věřitelů se vyrovnal s dlužníkem toliko za svou osobu. Žádný z věřitelů není zkrácen, poněvadž jest na něm, zda se s dlužníkem tak či onak vyrovná. Kdyby nebylo možným při tichém vyrovnání nesterjně zacházení s věřiteli, nebylo by třeba ustanovení o zrušení úpadku dle §u 167 konk. ř., nýbrž stačila by ustanovení o soudním vyrovnání ve vyrovnávacím řízení neb o nuceném vyrovnání v úpadkovém řízení. Neboť dlužník při tichém vyrovnání vlastně vykupuje si od jednotlivých svých věřitelů souhlas ke zrušení úpadku, v čemž s hlediska obchodního nelze spatřovati nic nedovoleného, když jeden věřitel svůj souhlas dlužníku prodá laciněji, jiný pak draže, dle toho, jak se který svobodně rozhodne buď k vůli osobě dlužníka nebo k vůli dosavadnímu nebo budoucímu obchodnímu spojení s ním. Dle těchto úvah jest tedy závazek hlavního dlužníka S-a platným a pro o

jest platným také závazek žalovaného z ručení (§ 1351 obč. zák. a contr.).

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Dovolatel, prováděje dovolací důvod čís. 4 Šu 503 c. ř. s., míní, že souhlas věřitelů nebyl dán u vědomí, že jest s nimi zacházeno hůře, než s jinými věřiteli, a že byli by odepřeli svůj souhlas, kdyby jim to bývalo známo. Z toho odvozuje, že jednotliví věřitelé byli v podstatném omylu o předpokladech a okolnostech, za kterých má býti zrušeno úpadkové řízení. Dále míní, že není opory v zákoně pro právní názor odvolacího rozsudku, že by na neplatnost zrušení úpadku a tím též na neplatnost závazku S-a dalo se souditi jenom tenkrát, kdyby hlavní dlužník vylákal na některém věřiteli souhlas jednáním podvodným. Koněčně je mu nesprávným posouzením právním, že se odvolací soud neobírá námitkou neplatnosti podle Šu 879 odstavec prvý obč. zák., že se totiž jednání, o které běží, přičí dobrým mravům. Leč těmito vývody nebyly vyvráceny správné, věci i zákonu vyhovující a proto dovolacím soudem sdílené důvody napadeného rozsudku. Dovolatelovo tvrzení, že souhlas věřitelů nebyl dán u vědomí, že je s nimi zacházeno hůře než s jinými věřiteli, a že byli by odepřeli svůj souhlas, kdyby jim to bývalo známo, jest bez právního významu, neboť omyl v pohnutce nemá podle Šu 901 obč. zák. vlivu na platnost úplatných jednání. Pro právní jednání jest rozhodno pouze, že někdo chtěl, nikoli však, proč chtěl. Tato zásada jest odůvodněna úvahami účelnosti, ohledem na jistotu obchodního styku a na vzájemnou důvěru. Pouze pohnutka vzbuzená lstí, ale jen tehda, je-li pohnutkou rozhodující (§§ 572, 870 obč. zák.), je-li omyl podstatný, má na platnost právního jednání vliv v Šu 870 obč. zák. uvedený. Tomu není v tomto případě, kde pro podobný předpoklad není ve zjištěních odvolacího soudu opory. Pokud jde o zrušení úpadku se srovnáním všech věřitelů, používá odvolací soud správně vět pamětního spisu k Šu 167 konk. ř. Ovšem něco jiného by bylo, kdyby úpadce klamným předstíráním některé věřitele, nebo celé jich skupiny pohnul k takovému tichému vyrovnání, že by jim přijetím menší kvoty vzešla škoda. To odvolací soud zcela správně poznamenal. Bylo však již řečeno, že pro takový předpoklad není v odvolacích zjištěních opory. Ale pak také nemůže býti řeči o právním jednání dobrým mravům se přičícím. Dala-li se jedna skupina věřitelů svými vlastními důvody a úvahami pohnouti k tichému vyrovnání, přinášejícímu úpadci větší úlevy, než jiná, neústupnější skupina, nepřičí se okolnost, že úpadce přijal toto příznivější ujednání, dobrým mravům. Když o tom odvolací soud pomlčel, pokládav to patrně za věc samozřejmou, není to vadou jeho rozsudku, hlavně však není to nesprávným posouzením právním.

Čís. 5153.

Vymáhající věřitel, jenž exekučně zabavil knihovně sice dosud zajištěnou, avšak již zaplacenou pohledávku, nemůže se (vůči poddlužníkovi a vlastníku hypoteky) dovolávat důvěry ve veřejné knihy.

(Rozh. ze dne 25. června 1925, Rv I 655/25.)